

Mesto Medzilaborce

Mesto Medzilaborce

SPEKTRUM

október 2013

Kultúrno - spoločenský mesačník

Vydalo :
Mesto Medzilaborce

Odbor sociálnych vecí, školstva, kultúry a športu

referát kultúry a športu

Nepredajné

Sprístupnené : Mestský úrad /prízemie/.

www.medzilaborce-urad.sk

Milí seniori.

Nieto krajšieho obdobia v prírode, ako je jeseň,
keď vietor sa hrá s krásne sfarbenými listami.
Nieto krajšieho a jemnejšieho pohladenia, ako
pohladenie starého otca či starej mamy,
nieto šťastnejších chvíľ, ako keď sú s nami.

Do našich okien zaklopal október, mesiac, ktorý už tradične patrí seniorom, mesiac kedy začína jeseň, kedy začína obdobie umeleckého vyčíňania prírody, kedy nás ohromuje naše okolie, ktoré je krásne ako maliarova paleta. Takýmto krásnym umeleckým dielom je aj človek v jeseni života. Tvaroval a formoval ho sám majster život svojimi skúškami.

Staroba je etapou ľudského života. Prichádza pomaly a niekedy nie je čas si ju vychutnať. Niektorí tvrdia, že nie je čo vychutnávať. No proti tomuto tvrdeniu stoja tí, ktorí svoju jeseň života prežili v nádherných a pokojných farbách a využili príležitosť tešiť sa z toho, čo v živote dostali, tešiť sa daru života a milovať ho v každej jeho fáze.

Vážení seniori! Roky ktoré máte pred sebou, prežite v pokoji v kruhu svojich najbližších, obklopení láskou, úctou a pozornosťou. Budte ešte dlhé roky medzi nami šťastní. Nech sú dni Vášho zrelého veku preteplené vďačnosťou nás všetkých. Nech je Vaša jeseň života krásna, pokojná a slnečná.

Ing. Ivan SOLEJ

primátor mesta

**Mestský úrad v Medzilaborciach v mesiaci september
2013 vykonával tieto aktivity:**

24. septembra 2013 Plynová kotolňa pre DSS

Dňa 24.9.2013 bola spustená skúšobná prevádzka novej kotolne v Domove sociálnych služieb a v Zariadení pre seniorov na ul. Komenského v Medzilaborciach. Realizátorom stavby bola spoločnosť Merga s.r.o. a celkové náklady na vybudovanie novej kotolne predstavujú sumu 31 446 EUR, ktoré investovalo mesto Medzilaborce.

Plynová kotolňa so štyrmi kondenzačnými kotlami bude zabezpečovať vykurovanie objektu DSS a ohrev teplej úžitkovej vody. Zmluva s predchádzajúcim dodávateľom tepla, spoločnosťou Pharmacy-LT, s.r.o bola zrušená vo februári 2013 z dôvodu enormne vysokých režijných nákladov a vysokej ceny dodávaného tepla. Samostatná moderná plynová kotolňa prispeje k efektívnej prevádzke a k zníženiu nákladov na výrobu tepla. Očakávaná úspora nákladov na vykurovanie daného objektu predstavuje minimálne sumu 21 600 Eur ročne. Táto úspora potvrdzuje skorú návratnosť celej investície do výstavby novej kotolne

**september 2013 Stavebné úpravy v Kultúrnom dome
v miestnej časti Vydraň**

Koncom septembra finišovali práce v Kultúrnom dome v miestnej časti Vydraň. V priebehu roka 2013 boli dokončené úpravy omietok po výmene pôvodných drevených okien za plastové. V sále na pódiu bola položená nová laminátová podlaha, vybrúsené a nalakované parkety, náter sokla v sále, maľby a nátery v ostatných priestoroch. Pri budove bolo vybudované vonkajšie suché WC.

“VYDRAŇ – MIESTO NÁŠMU SRDCU BLÍZKE „

470. výročie prvej písomnej zmienky o obci VYDRAŇ

Obec Vydraň, miestna časť Medzilaboriec, tak ako iné obce nášho regiónu má za sebou bohatú históriu, ktorú tvorili naši predkovia v časoch dobrých, i zlých. Miestna organizácia Rusínskej obrody na Slovensku v Medzilaborciach pod vedením predsedu ROS pána Vladimíra Protivňáka spoločne s poslancom Mestského zastupiteľstva v Medzilaborciach za miestnu časť Vydraň Ing. Alexandrom Boberom od začiatku tohto roka pripravovali v obci oslavy 470. výročia prvej písomnej zmienky o Vydrani, spojené s pozvaním rodákov tejto obce. Motívom osláv bolo nadviazať na odkaz a prácu predkov, tradícií i skúseností pri vytváraní pocitu hrdosti na svoju rodnú obec, hlavne u mladej generácie. V neposlednom rade to bolo stretnutie obyvateľov s rodákmi obce, ktorých životné osudy zaviedli do rôznych kútov republiky, i mimo nej, aby pospomínali na svoju rodnú obec a svoj kraj. Pri tejto príležitosti bolo potrebné urobiť neodkladne rekonštrukčné práce na priestoroch staručkého kultúrneho domu, čo sa v náhradnom termíne za aktívnej podpory mesta Medzilaborce a jeho primátora Ing. Ivana Soleja podarilo zrealizovať.

Samotným oslavám a stretnutiu rodákov predchádzalo zmapovanie doterajšej histórie obce medzi obyvateľmi, i v rámci dostupnej literatúry do spracovanej knižnej publikácie pod názvom „**Vydraň – miesto srdcu nášmu blízke**“, ktorá je prierezom v histórii i dianí v obci Vydraň. Vytvorený bol emblém i vlajka obce, ktoré bližšie určujú znaky pre túto miestnu časť, niekdajšiu obec. Vydaných bolo niekoľko suvenírov a vlajka obce. V sobotu 28. septembra 2013 už od skorých ranných hodín bol v obci čulý ruch. Vrcholili prípravy na oslavy 470. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Po ranných bohoslužbách v pravoslávnom a grécko – katolíckom chráme, na futbalovom ihrisku sa odohralo stretnutie medzi mladšími a staršími odchovancami futbalového klubu Sokol Vydraň. O 13:00 hodine bolo na poschodí kultúrneho domu slávnostné otvorenie výstavy zo zozbieraných materiálov a artefaktov pod názvom „**Paralely obce Vydraň**“.

Slávnostná akadémia za účasti pozvaných hostí, primátora mesta, poslancov mestského zastupiteľstva, občanov obce Vydraň a pozvaných rodákov sa začala o 15. hodine.. Po úvodnom príhovore Ing. Alexandra Bobera bola prezentovaná história obce, až do súčasnosti. Potom boli odovzdané 10 žijúcim rodákom *Pamätné listy*. Za ocenených rodákov vystúpil Andrej Gula, profesor a diplomat, ktorý žije v Prahe. Vyslovil poďakovanie za realizáciu takejto akcie, vyjadril sa k svojej životnej púti, pri ktorej nezabúdal na svoju rodnú obec a je veľmi rád, že po 43 rokoch sa tu môže spoločne s jej obyvateľmi stretnúť. Potom sa postupne nielen ocenení, ale aj prítomní účastníci podpísali do kroniky obce Vydraň. Nasledovali oslavy s bohatým, skoro 4 hodinovým kultúrnym programom, občerstvením a chutným gulášom do neskorých večerných hodín. Veríme, že všetci, ktorí v tento deň navštívili obec Vydraň si odniesol iba dobré spomienky.

SVETOVÝ DEŇ ÚSMEVU

Svetový deň úsmevu má priniesť ľuďom dobrú náladu. Harvey Ball nakreslil jednoduchý obrázok - tvár so žltým podkladom v kružnicovej podobe, dve bodky ako oči a jednoduchý oblúčik - úsmev.

Ľudia na celom svete majú 5. októbra o dôvod navyše na úsmev. Na prvý októbrový piatok totiž pripadá Svetový deň úsmevu (World Smile Day). Tento deň sa má stať zdrojom dobrej nálady a súčasne aj podnetom na odovzdanie dobrej dávky z nej ďalej, teda inému človeku, a to formou úsmevu. Aj preto heslo tohto dňa znie: "Vykonaj milý skutok. Pomôž jednému človeku k úsmevu.

Ľudstvo za Svetový deň úsmevu vďačí inak nenápadnému umelcovi Harveymu Ballovi z amerického Worcestra. Ten na objednávku jednej poisťovacej spoločnosti mal vyhotoviť jasný symbol, ktorý by si ľudia ľahko zapamätali. Teda v istom zmysle "vizitku" spoločnosti.

Harvey Ball si hlavu dlho nelámал, nakreslil jednoduchý obrázok - tvár so žltým podkladom v kružnicovej podobe, dve bodky ako oči a jednoduchý oblúčik - úsmev. Stalo sa tak v roku 1963. Úspech bol nečakaný, klienti spoločnosti zajasali nadšením. Už o niekoľko mesiacov sa vyrobili desaťtisíce odznakov. Žltá usmievavá tvárička sa čoskoro dostala aj na tričká, obálky, pohľadnice, či dokonca na poštovú známku.

Harvey Ball sa začal zaujímať o predaj svojho dielka - symbolu. Prišiel aj s nápadom založiť Svetový deň úsmevu. Bol totiž presvedčený, že taký deň musí sa stať zdrojom dobrej nálady. Veď úsmev na tvári človeka nemá nič spoločné s politikou, zemepisnou polohou či názorom.

Iniciátor si vybral prvý piatok v októbri a prvýkrát sa Svetový deň úsmevu slávil v roku 1999 vo Worcestri i na celom svete. Keď o dva roky Harvey zomrel, z úcty a pamiatke k nemu založili nadáciu, Harvey Ball World Smile Foundation. Jej aktivisti pokračujú v šírení a podpore tohto svetového dňa. Umelec a zakladateľ Ball bol presvedčený, že ten deň musí byť zdrojom dobrej nálady.

Netopiere na sídliskách

Prečo sú netopiere v mestách?

Netopiere už dlhodobo využívajú rôzne objekty a budovy vytvorené človekom. Príkladom sú podkrovia kostolov a iných starých stavieb, ktoré sú kvôli pokoji a tme vyhľadávaným miestom výchovy mláďat viacerých druhov. Novodobým problémom sa stali panelové budovy, ktoré boli vo veľkých počtoch stavané v bývalých socialistických krajinách. Ich konštrukcia ponúka veľa vhodných úkrytov pre netopiere – štrbiny medzi panelmi a otvory v podstrešných priestoroch poskytujú priaznivé podmienky a bezpečie. Zvlášť raniak hrdzavý, pôvodne využívajúci hlavne stromové dutiny, sa špecializoval na panelové sídliská. Ešte extrémnejšie sa viaže na paneláky jeden vtáčí druh – dážďovník tmavý, u ktorého takmer celá populácia hniezdi v panelákoch. Tento presun do ľudských sídlisk si zapríčinil čiastočne aj človek sám, pretože dlhodobo odstraňuje z lesov staré stromy, ktoré predtým poskytovali úkryty pre vtáky aj netopiere. V súčasnosti by zánik „panelákových“ populácií mohol spôsobiť vážne ohrozenie viacerých druhov. Preto je potrebné hľadať riešenia, ktoré umožnia netopierom existovať a zároveň nebudú problémom pre obyvateľov sídlisk.

Revitalizácie panelových domov

V súčasnosti prebieha intenzívne zatepľovanie a špárovanie panelových budov vo veľkom rozsahu. Kvôli neznalosti sa práce vykonávajú aj v čase výchovy mláďat netopierov, ale aj v hniezdnom období vtákov (ohrozenie hlavne dážďovníkov tmavých). Chránené živočíchy sú tak odsúdené na smrť v štrbinách pod zateplením. Stavebná firma má povinnosť v prípade nálezu chráneného živočicha, podľa § 127 stavebného zákona č. 50/1976 Zb., ohlásiť to stavebnému úradu a orgánu štátnej ochrany prírody a urobiť nevyhnutné opatrenia, aby nedošlo k poškodeniu chráneného živočicha, pokiaľ nerozhodne stavebný úrad o ďalšom postupe po dohode s orgánom štátnej ochrany prírody.

Ako postupovať?

Aby sa predišlo zdržaniu stavby, je lepšie potrebné dodržať nižšie uvedené kroky:

1. Najprv treba zistiť, či sa v budove nevyskytujú netopiere. Ich prítomnosť sa dá zistiť tesne po západe slnka pri ich vyletovaní a tiež podľa čierneho podlhovastého trusu na okenných parapetoch a pod oknami. U raniaka hrdzavého sú veľmi časté aj intenzívne hlasové prejavy a obyvatelia väčšinou už o nich vedia. O pomoc je možné požiadať aj miestne organizácie:

* Štátna ochrana prírody SR

* Obvodný úrad životného prostredia

* Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku

Správa CHKO Východné Karpaty v Medzilaborciach

Vás pozýva na

NOC S NETOPIERMI

v Humennom 2. októbra 2013 o 17.00 hod.

Miesto: Vihorlatské múzeum Humenné

Vstup voľný

Z Medzilaboriec sa na podujatí zúčastní SOŠ A.Warhola

21. september 2013 Svetový deň Alzheimerovej choroby

Tak ako po iné roky, aj tento rok si desiatky krajín celého sveta, vrátane Slovenskej republiky, pripomínajú dňa 21. septembra Svetový deň Alzheimerovej choroby. Alzheimerova choroba predstavuje nielen veľký zdravotný, ale tiež veľký celospoločenský problém, pretože sa netýka len postihnutých, ale aj ich rodinných príslušníkov a opatrovateľov, ktorí sa o postihnutých starajú.

Alzheimerova choroba predstavuje degeneratívne ochorenie mozgu. Je najčastejšou formou demencie a na Slovensku trpí týmto ochorením viac ako 50-tisíc ľudí. Počet pacientov s ochorením rastie s pribúdajúcimi rokmi, čiže môžeme povedať, že vek je najrizikovejším faktorom vzniku a rozvoja Alzheimerovej choroby a výskyt ochorenia je spojený so starnutím populácie. Podľa štatistík, každý dvadsiaty človek nad 65 rokov trpí určitou formou demencie, po 80. roku je to každý piaty človek. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie sa zaraďuje medzi desať hlavných smrteľných ochorení.

Ochorenie spočiatku začína nenápadne, pozvoľne a jej rozvoj trvá niekoľko rokov, niekedy až niekoľko desaťročí. Medzi prvé príznaky tohto ochorenia patrí zhoršovanie pamäti, zabúdanie nedávnych udalostí, mien, neschopnosť rozpoznávať známe miesta a neschopnosť orientovať sa v čase. Je však veľmi dôležité vedieť správne rozoznať príznaky ochorenia od bežného zabúdania.

Alzheimerova choroba sa zaraďuje medzi nevyyliečiteľné choroby, avšak skorým rozpoznaním príznakov, správnu medikamentóznou liečbou a tiež aktiváciou chorého sa dajú príznaky ochorenia zmierniť a tým aj spomaliť jej rozvoj. V súčasnosti sa za jeden z hlavných preventívnych opatrení a tiež za prostriedok, ktorý zabraňuje predčasnému starnutiu mozgu, považuje tréning pamäti. Takýto tréning si jednoducho môžeme vykonať aj doma v obývačke, a to lúštením krížoviek, sudoku, čítaním kníh, hraním vedomostných, ale aj iných spoločenských hier, ako napríklad jednoduché a všetkým dobre známe PEXESO.

Pokiaľ chceme zabrániť vzniku a rozvoju tohto často sa vyskytujúceho ochorenia, mali by sme viesť aktívny život, nemali by sme nechať náš mozog zlenivieť. Je teda potrebné viesť náš mozog k činnosti, až potom si budeme môcť povedať, že sme pre svoje zdravie urobili maximum.

Pri príležitosti Mesiaca úcty k starším primátor mesta Ing. Ivan SOLEJ prijme na Mestskom úrade 68 jubilantov z Medzilaboriec a miestnych častí Borov a Vydraň, ktorí oslávili životné jubileum 70, 80, a 90 rokov života .

**Krásne životné jubileum
v mesiaci október oslavujú:
50. rokov**

Alena VARCHOLOVÁ, Májová 733
Gabriela ŠEPTÁKOVÁ, Tolstého 468
Marta DAŇOVÁ, Komenského 126
Helena SALAKOVÁ, Komenského 672
Milan MALIŇAK, Májová 733
Vladimír PROCHÁZKA, Gen.Svobodu 131
Miroslav BEGA, Májová 731
Dagmar ROHÁČOVÁ, Ševčenkova 697
Helena GAJDOŠOVÁ, Ševčenkova 707

60. rokov

Anna ANDRUCHOVÁ, Ševčenkova 724
Emil MACHO, SNP 627
Ivan ŠARJAK, Komenského 127
Milena WEICHPARTOVÁ, Ševčenkova 824
Ľubimíra MARKOVIČOVÁ, Kpt. Nálepku 440

70. rokov

Margita VANIKOVÁ, Duchnovičova 474
Štefan GOGA – FERKO, Mierová 303
Mikuláš PROKIPČÁK, Kpt. Nálepku 440

80. rokov

Michal PIRCHALA, Gen.Svobodu 130

**DO KNIHY NARODENÍ SA
ZAPÍSAI:**

Sofia KONTUĽOVÁ

Patrik LIBÁK

*Krásne životné jubileum **85. rokov** v mesiaci október oslavujú :*

Mária STEBNICKÁ

Borov 77

Mária HRUBÁ

Ševčenkova 696

***Šťastie je niečo, čo si nemôžeme kúpiť, ale môžeme si ho navzájom priať.
Krásne narodeniny.***

Kam za športom

V.LIGA

13. kolo 20.10.2013 14.00

SEVERMUŽI:

MŠK SPARTAK : KLÚŠOV

III. LIGA STARŠÍ DORAST SKUPINA VIHORLATSKO - DUKLIANSKÁ

9. kolo 19.10.2013 14.00 MŠK SPARTAK : KAMENICA NAD CIROCHOU

II. LIGA STARŠÍ + MLADŠÍ ŽIACI SKUPINA "B"

9. kolo 05.10.2013 09.00

MŠK SPARTAK : ĽUBOTICE

11. kolo 19.10.2013 09.00

MŠK SPARTAK : SVIDNÍK

5.10.2013

14.30

TJ BOROV : TJ KOŠAROVCE

19.10.2013

14.00

TJ BOROV : TJ ĽUBIŠA

Smutočné oznámení

Navždy nás opustili :

Fedor JALČ
Justina VASILIŠINOVÁ
Miroslav FILIPOVIČ
Ervin ČIKOVSKÝ
Miroslav PROTIVŇAK
Mgr. Vincent POLOHA
Ing. Ján NESTOR